

Giải pháp nâng cao tính chủ động của sinh viên trong quá trình học tập các môn chuyên ngành kế toán tại Trường Đại học Giao thông vận tải

■ **ThS. NGUYỄN THỊ HUỆ**

Trường Đại học Giao thông vận tải

TÓM TẮT: Yêu cầu của sự phát triển xã hội đã cho thấy vai trò đặc biệt quan trọng của tính chủ động đối với sinh viên trong việc hình thành và hoàn thiện nhân cách. Trong quá trình học tập ngành kế toán tại Trường Đại học GTVT, sinh viên còn chưa rèn luyện được tính chủ động cao trong giờ nghe giảng, giờ thảo luận, bài tập và giờ tự học. Sinh viên cần có ý thức tự giác, tập trung chủ động học tập; các giảng viên cần áp dụng phương pháp giảng dạy chủ động như làm việc nhóm, bài tập tình huống, ứng dụng công nghệ thông tin, đồng thời đẩy mạnh giảng dạy kế toán gắn liền với thực tế. Nhà trường cần tạo điều kiện về tinh thần, vật chất và động viên giảng viên dạy chủ động, sinh viên chủ động học tập.

TỪ KHÓA: Tính chủ động, học tập chủ động, chủ động học tập.

ABSTRACT: The requirements of social development have shown an especially important role of proactive learning for students in forming and perfecting their personality. When the students study accounting major at the University of Transport and Communications, they have not yet practiced high level of initiative in listening, discussion, homework and self-study. Students need to be self-motivated, concentrate on learning actively. Lecturers need to apply active teaching methods such as teamwork, case studies, and information technology; at the same time, promote the teaching of accounting which is associated with reality. The school needs to support the students and teachers with nice work morale and working facilities, motivate teachers actively to teach and students to actively learn.

KEYWORDS: Initiative, proactive, proactive learning.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sinh viên với tính chủ động cao trong quá trình học tập sẽ nâng cao hiệu quả trong việc tiếp thu tri thức mới, giúp sinh viên tự tin hơn trong cuộc sống. Các nhà tuyển dụng hiện nay luôn tìm kiếm những ứng viên có tính chủ động cao trong công việc. Các môn chuyên ngành kế toán

với khối lượng kiến thức chuyên ngành cao, các thuật ngữ mang tính đặc thù, khối lượng bài tập và thực hành nhiều nên yêu cầu sinh viên phải chủ động trong quá trình nghe giảng, thực hành, thảo luận, bài tập và tự học. Sinh viên thường máy móc trong việc định khoản, ghi sổ kế toán mà chưa chủ động trao đổi với giảng viên, nghiên cứu bản chất các nghiệp vụ, cập nhật tính mới trong kế toán và tìm hiểu thực tế. Do đó, trong bài báo, tác giả nghiên cứu để xuất giải pháp nâng cao tính chủ động của sinh viên trong quá trình học các môn chuyên ngành kế toán tại Trường Đại học GTVT. Đây cũng là nội dung chính được đề cập trong đề tài nghiên cứu khoa học cấp Trường mã số T2021-KT-012 do Trường Đại học GTVT cấp kinh phí.

2. NỘI DUNG

2.1. Tính chủ động của sinh viên trong quá trình học tập

Học tập chủ động là phương pháp học, trong đó người học chủ động tích lũy kiến thức và hiểu biết theo định hướng của người giáo viên. Phương pháp học chủ động nhấn mạnh vào công việc làm trước khi lên lớp và bài tập về nhà sau giờ lên lớp. Đảm bảo rằng thời gian trên lớp có thể được dùng hiệu quả hơn cho việc thảo luận, đặt câu hỏi và thăm dò các khái niệm ở mức sâu hơn.

Lợi ích của tính chủ động trong quá trình học tập đối với sinh viên: Sinh viên có cơ hội học tập theo nhịp độ của riêng mình và có trách nhiệm với việc xây dựng kiến thức, giúp sinh viên phát triển được khả năng sáng tạo của bản thân. Sinh viên có cơ hội rèn luyện và phát triển các kỹ năng khác nhau như làm việc nhóm, tư duy phê phán và giải quyết vấn đề... Sinh viên rèn luyện được khả năng tìm kiếm tổng hợp, phân loại kiến thức và thông tin thông qua sách vở, tài liệu, Internet... Sinh viên giảm được áp lực trong quá trình học tập, đặc biệt là thi cuối kỳ. Sinh viên có thể gia tăng các mối quan hệ, tạo sự liên hệ gắn gũi với thầy cô, bạn bè. Sinh viên sẽ dễ dàng thành công hơn khi ra trường vì sinh viên có điều kiện tích lũy cho mình nhiều kỹ năng, kiến thức, thái độ trong quá trình học tập chủ động.

2.2. Thực trạng tính chủ động của sinh viên trong quá trình học tập các môn chuyên ngành kế toán tại Trường Đại học GTVT

** Thực trạng giờ nghe giảng trên lớp:*

Giờ nghe giảng trên lớp, sinh viên Trường Đại học GTVT đã chủ động tương tác trong giờ giảng với giảng viên theo các hoạt động như phát biểu bài, tranh luận với

giảng viên (mức độ thỉnh thoảng 67,2%, thường xuyên 14,4%, hiếm khi 17,4%), yêu cầu giảng viên giải thích những vấn đề chưa hiểu rõ (mức độ thỉnh thoảng 52,2%, thường xuyên 14,4%, hiếm khi 31,3%) hay chủ động ghi chép (mức độ thường xuyên 79,1%, thỉnh thoảng 17,9%, hiếm khi 3%).

Chủ động trao đổi với giáo viên thường tập trung vào một số ít sinh viên kế toán chăm chỉ học. Đa số các sinh viên vẫn thường ngồi thụ động nghe giảng, có thắc mắc nhưng vẫn ngại trao đổi với giảng viên, hoặc khi giảng viên có câu hỏi, thường kèm thêm khuyến khích cộng điểm thì sinh viên mới chủ động trao đổi nhiều hơn. Việc ghi chép của sinh viên rất chủ động nhưng chủ yếu thường chép lại slide mà chưa chủ động nắm bắt điểm chính, điểm khác biệt của kiến thức trong quá trình giảng của giảng viên để ghi chép.

** Thực trạng giờ thực hành, thảo luận, bài tập:*

Đối với các học phần kế toán, do đặc thù môn học, giờ thảo luận được triển khai dưới giờ thảo luận cá nhân phối kết hợp với giờ nghe giảng, hoặc triển khai các giờ thảo luận nhóm nhưng không nhiều. Vì vậy, sinh viên thường chủ động trao đổi và tìm hiểu. Sinh viên chủ động phát biểu, giải quyết những vấn đề thắc mắc trong quá trình làm việc nhóm (mức độ trung bình 29,9%, thường xuyên 54,7%, rất thường xuyên 12,9%). Khi thấy quan niệm sai, sinh viên chủ động điều chỉnh, từ bỏ quan niệm (mức độ trung bình 24,4%, thường xuyên 50,7%, rất thường xuyên 15,9%); sinh viên tích cực tiếp thu ý kiến của nhóm nếu đúng (mức độ trung bình 8,0%, thường xuyên 59,7%, rất thường xuyên 30,8%); sinh viên đưa ra được những nhận xét xác đáng với nhóm (mức độ trung bình 23,4%, thường xuyên 62,2%, rất thường xuyên 12,9%); sinh viên có tinh thần tập thể, chủ động giúp đỡ bạn trong nhóm (mức độ trung bình 16,4%, thường xuyên 61,2%, rất thường xuyên 20,4%); sinh viên tích cực làm bài tập, thực hành tại lớp (mức độ trung bình 23,4%, thường xuyên 53,7%, rất thường xuyên 20,4%).

Tuy nhiên, một phần nhỏ sinh viên làm thảo luận nhóm mang tính hình thức, chất lượng bài làm không cao hoặc khi làm việc nhóm sinh viên ít chú trọng đến quá trình hợp tác nhóm để hình thành kỹ năng và tiếp thu kiến thức. Trong một nhóm thường không phải tất cả các thành viên đều chủ động tham gia nghiên cứu. Giờ bài tập ở các học phần kế toán chiếm chủ yếu, một số sinh viên chưa có ý thức tự giác làm bài tập ở nhà hoặc sinh viên chép lại bài một cách vô thức và chưa hiểu rõ được lý thuyết.

** Thực trạng giờ tự học:*

Đa số sinh viên kế toán là những sinh viên nữ, chăm chỉ, luôn hoàn thành các nội dung tự học theo yêu cầu của giảng viên. Sinh viên thường làm bài tập vào vở dưới hình thức viết tay, rất ít sinh viên làm bài tập trên word hoặc excel. Các bài tập được sinh viên viết tay trình bày đầy đủ, rõ ràng, sạch đẹp (mức độ trung bình 27,4%, thường xuyên 55,2%, rất thường xuyên 16,9%).

Việc chủ động tìm hiểu bài trước khi đến lớp của sinh viên không cao (mức độ trung bình 48,8%, thường xuyên 32,3%, rất thường xuyên 10,9%). Đa số sinh viên chỉ tập trung phần chuẩn bị tự học ở nội dung bài tập và thảo luận

chứ ít chuẩn bị tự học kiến thức mới trước khi bắt đầu bài giảng ở tiết mới.

Sinh viên thường tự học trên các bài giảng, giáo trình mà giảng viên cung cấp. Mức độ trung bình 41,3%, thường xuyên 41,8%, rất thường xuyên 13,4%. Về việc sinh viên biết cách tìm kiếm, tra cứu tài liệu, sinh viên còn ít đọc các tài liệu do Bộ Tài chính ban hành như luật, chuẩn mực, thông tư hướng dẫn vì các tài liệu này thường khó hiểu, đồng thời sinh viên cũng ít cập nhật các thay đổi trong kế toán. Việc vận dụng các kiến thức đã học vào thực tế, vào hoàn cảnh mới với mức độ trung bình 41,3%, thường xuyên 39,3%, rất thường xuyên 14,4%. Nhiều khi sinh viên không đi thực tập, đi thực tập dạng hình thức, hoặc đi thực tập không đúng chuyên ngành nên không tìm hiểu được quy trình kế toán thực tế.

**Đánh giá thực trạng:*

Trong quá trình học tập, sinh viên Trường Đại học GTVT đã phát huy được tính chủ động ở các mặt: sinh viên chủ động đặt mục tiêu cho bản thân sau khi ra trường, cho mỗi học phần; luôn luôn chủ động ghi chép bài giảng và chịu khó làm bài tập; sinh viên đã chủ động một phần trong việc phát biểu và trao đổi với giảng viên; sinh viên đã biết cách làm việc nhóm, các thành viên chủ động phối hợp với nhau để hoàn thành công việc; sinh viên chủ động làm bài tập theo yêu cầu của giáo viên; sinh viên chủ động đọc hiểu tài liệu như giáo trình, bài giảng do giảng viên cung cấp; sinh viên luôn chủ động hỗ trợ nhau trong học tập.

Bên cạnh đó, trong quá trình học tập, tính chủ động của sinh viên ngành Kế toán còn hạn chế:

- Sinh viên chưa vạch rõ kế hoạch học tập để đạt được các mục tiêu đề ra;

- Sinh viên ít chủ động nhờ giảng viên giải đáp thắc mắc hoặc chưa chủ động tranh luận với giảng viên khi có quan điểm khác do sinh viên vẫn quen lối học thụ động từ các cấp học phổ thông; do khối lượng kiến thức các học phần kế toán nhiều, các giảng viên nặng về truyền đạt, nhồi nhét kiến thức;

- Sinh viên chưa phát huy tối đa được các kỹ năng mềm trong quá trình thảo luận nhóm. Hầu hết sinh viên kế toán đầu tư nhiều trong việc tạo ra sản phẩm để nộp cho giảng viên mà không chú trọng đến các kỹ năng như thuyết trình, phối hợp nhóm, lãnh đạo, phản biện;

- Nhiều sinh viên làm bài tập kế toán một cách máy móc, thụ động mà chưa hiểu rõ bản chất nghiệp vụ. Khi chữa bài tập trên lớp, giảng viên thường hỏi, trao đổi với sinh viên một số tình huống trên bài tập và yêu cầu sinh viên giải thích thì các em ít giải thích được;

- Sinh viên chưa biết cách khai thác hiệu quả các tài liệu kế toán, ít cập nhật, tìm hiểu các nghị định, thông tư mới về kế toán. Sinh viên chưa chủ động tìm hiểu, chuẩn bị bài trước giờ học lý thuyết nghe giảng trên lớp. Khả năng ứng dụng kiến thức kế toán vào thực tế của sinh viên chưa cao;

- Sinh viên gặp khó khăn về điều kiện cơ sở vật chất ở trường cũng như nơi ở trong việc tìm kiếm tài liệu, không gian tự học và mạng Internet... Sinh viên chưa được nhà trường tạo điều kiện về phòng học chuyên môn, đặc biệt là phòng học kế toán mô phỏng;

Sinh viên vẫn còn bị hạn chế trong việc chủ động được lựa chọn học phần tự chọn, sắp xếp thời gian học và đẩy nhanh tiến trình học để ra trường sớm.

2.3. Giải pháp nâng cao tính chủ động của sinh viên trong quá trình học tập các môn chuyên ngành kế toán tại Trường Đại học GTVT

* Về phía sinh viên:

Trong giờ nghe giảng, sinh viên cần rèn luyện thói quen chuẩn bị bài trước khi đến lớp, rèn luyện thói quen trao đổi, tham gia vào bài học; nâng cao tinh thần tự giác học tập của sinh viên; rèn luyện tư duy phản biện; rèn luyện sự tập trung cao độ; học cách ghi chép hiệu quả trên lớp.

Trong giờ thực hành, thảo luận, sinh viên cần làm bài tập cẩn thận, trình bày rõ ràng; học cách đặt câu hỏi đúng trọng tâm và hiệu quả; tập thói quen hỏi ngay nếu không hiểu.

Trong giờ tự học, sinh viên cần sắp xếp nơi học tập gọn gàng; rèn cách đọc nhanh; thường xuyên trao đổi với bạn bè; lập thời khóa biểu rõ ràng, tận dụng thời gian tối đa; nên ghi chú, tóm tắt lại khi đọc và đặt ra những câu hỏi trong quá trình đọc.

Ngoài ra, sinh viên cần ý thức được những kỹ năng nghề nghiệp kế toán cần, ý thức được nhu cầu tuyển dụng của doanh nghiệp, ý thức được phương pháp học tập trong đào tạo theo tín chỉ tại Trường Đại học GTVT để chủ động học tập.

* Về phía giảng viên và Bộ môn Kế toán Kiểm toán:

- Các giảng viên tham gia giảng dạy các học phần kế toán nên đẩy mạnh thực hiện phương pháp học tập chủ động bằng cách áp dụng các phương pháp học tập theo nhóm, phương pháp nghiên cứu tình huống, ứng dụng trò chơi và ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy.

- Giảng viên cần thống nhất tài liệu tham khảo và xuất bản các giáo trình, tài liệu kế toán tham khảo của trường; đổi mới ngân hàng đề thi mang tính tổng hợp cao.

- Giảng viên phải luôn tự nâng cao chất lượng giảng dạy kế toán theo hướng gắn với kỹ năng nghề nghiệp thực tế. Giảng viên xây dựng các bài tập tình huống kế toán tổng hợp để sinh viên dễ hiểu quy trình kế toán tại doanh nghiệp và rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp.

- Bộ môn cùng nhà trường nên tạo các buổi trao đổi với nhân viên kế toán tổng hợp, kế toán trưởng, giám đốc tài chính sau mỗi học phần; xây dựng giờ thực hành kế toán nhiều hơn; xây dựng phòng kế toán mô phỏng giúp sinh viên có thể thực hành kế toán thực tế; tạo kho tài liệu điện tử; kết hợp cùng các doanh nghiệp cung cấp phần mềm sáng tạo phần mềm trò chơi kế toán.

* Về phía Khoa Vận tải kinh tế:

Khoa Vận tải kinh tế cần quan tâm, khuyến khích, tạo điều kiện cho các giảng viên giao lưu trao đổi hội thảo, seminar nâng cao kiến thức chuyên môn, kỹ năng nghề nghiệp; là cầu nối vững chắc giữa bộ môn Kế toán Kiểm toán và doanh nghiệp, thực hiện liên kết chặt chẽ với khối doanh nghiệp nhằm nhìn ra hướng đào tạo thiết thực, theo nhu cầu xã hội; tạo điều kiện và phối hợp cùng bộ môn tổ chức các buổi hội thảo, seminar, các sân chơi về kế toán để khuyến khích sinh viên chủ động tìm hiểu kế toán.

* Về phía Trường Đại học GTVT:

- Nhà trường tiếp tục làm tốt công tác giáo dục chính trị tư tưởng nhằm xây dựng động cơ, thái độ học tập chủ động cho sinh viên thông qua các buổi hội thảo, báo cáo chuyên đề; diễn đàn đối thoại trực tiếp.

- Nhà trường cần định hướng xây dựng các chương trình giảng dạy thực hành nghiệp vụ kế toán, phải gắn với nhu cầu về nghề nghiệp của xã hội.

- Nhà trường cần kịp thời trong việc hỗ trợ trang thiết bị, cơ sở vật chất (máy tính, máy chiếu, phòng kế toán ảo, Internet...) để nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần thực hành; bố trí xây dựng ký túc xá hiện đại đảm bảo không gian sinh hoạt, nghỉ ngơi, vui chơi, tự học của sinh viên.

- Nhà trường cần có chính sách hỗ trợ kinh phí cho các buổi trao đổi giao lưu giữa sinh viên và doanh nghiệp, hỗ trợ các giảng viên trong việc sáng kiến cải tiến; đẩy mạnh nhà trường điện tử; bổ sung nhiều tiện ích học tập cho sinh viên như tài liệu trực tuyến...

- Bộ môn và nhà trường nên mở rộng các gói học phần tự chọn; bố trí sắp xếp nhiều lớp trên các khung thời gian khác nhau; nên để sinh viên cùng khóa có thể đăng ký học cùng nhau, sinh viên khác khóa có thể đăng ký học sớm hoặc học lại.

3. KẾT LUẬN

Tính chủ động trong học tập là một thành phần quan trọng của quá trình học, nó vừa là yếu tố phản ánh vai trò chủ thể của sinh viên trong hoạt động nhận thức vừa là điều kiện góp phần tạo ra kết quả học tập thật sự của sinh viên, đáp ứng mục tiêu chất lượng trong giáo dục đại học. Vì vậy, sinh viên ngành Kế toán Trường Đại học GTVT phát huy được tính chủ động trong học tập sẽ hoàn thiện được bản thân, đáp ứng được nhu cầu của thị trường lao động.

Tài liệu tham khảo

[1]. Gibbons, M. (2002), *The self-directed learning handbook: Challenging adolescent student to excel*, San Francisco, Jossey-Bass Publishers.

[2]. Nguyễn Quang Huỳnh (2006), *Một số vấn đề lí luận giáo dục chuyên nghiệp và đổi mới phương pháp dạy học*, NXB. Đại học quốc gia Hà Nội.

[3]. Trần Bá Hoàn (2006), *Đổi mới phương pháp dạy học, chương trình và sách giáo khoa*, NXB. Đại học Sư phạm, Hà Nội.

[4]. Đặng Vũ Hoạt (chủ biên), Hà Thị Đức (2009), *Lí luận dạy học đại học*, NXB. Đại học Sư phạm, Hà Nội.

[5]. City & Guilds (2009), *Textbook for International teaching, training and assessing learning* (1106), Diploma in training skills level 2.

Ngày nhận bài: 11/4/2021

Ngày chấp nhận đăng: 07/5/2021

Người phản biện: PGS. TS. Nguyễn Văn Điệp

PGS. TS. Nguyễn Thị Hồng Hạnh